

Magyary Ágnes
MONDATFANTÁZIÁK¹

Ha Sándor Zsigmond idegenül érezte magát új állapotában, akkor a biciklinadrágos még inkább zavartan állt egyik lábáról a másikra a tenyészbika istállóban. Nem értette, mi történik. Az ő meglátása szerint jó hangulatban iszogattak. Már-már baráti volt a légkör. Neki persze sejtelve sem volt – honnan lett volna –, hogy összetévesztik valakivel. De ha tudta volna is, teljes képtelenségnek vélte a dolgot. Ez valami rossz tréfa – gondolta –, amelyet minden erre tévedő kárára elsütnek. Így nem sokat idegeskedett, hanem ledől a szénába és aludt egyet. Fáradt volt és részeg. Napokon keresztül biciklizett, hogy a faluba eljusson, és hosszas lelki tusakodás előzte meg azt, hogy egyáltalán útnak induljon.

A tusakodás leginkább abból fakadt, hogy esze ágában sem volt ilyen abszurd kalandban részt venni. Ő nem az a típus volt, aki hátizsákkal a hátán, biciklivel, a természetben gyönyörködve akarja megismerni a világot. Jobban kedvelte a repülőtereket, a szállodákat és a mindenki által kedvelt turistahelyeket. Ezért legalább egy évben négyszer elutaztak valahova Sárival. Ha csak egy napra is, de mentek. Milánó, Berlin, Barcelona. Mindenhol hűtőmágnest és bögrét vásároltak. Illetve Sárinak táskát.

A táska az életigenlés – állította a lány, és neki már ekkor szimatot kellett volna fognia. De természetesen nem látta a baljós jeleket. Pedig Sári teljes átéléssel fejtegette, miért is olyan fontos neki, hogy megvegyék Dublinban a leszállított áron 430 eurós táskát. Egy úrinő nem cipel – érvelt a lány, amely állításnak ellentmondani látszott az a tény, hogy mindig hatalmas bugyrokot hurcolt magával. Bár kétségtelen, ezekben a hodályokban bármi fellelhető volt. Leszakadt városnézés közben egy gombja: Sári tűt és cérnát kapott elő és ott helyben visszavararta; allergiaroham jött rá a repülőút alatt, Sári azonnal papírzsebkendőt és toroktisztító cukrot vett ki az úrinősnek nem

---

1 Részlet a *Sárkánykoponya álarcban* című regényből.

nevezhető batyuja aljából. Bárhol bármi történt, Sárinak akadt valami gyógymódja a hatalmas oldaltáskájában.

Mert ezeket a méregdrágán megvett táskákat sosem hordta. Azok otthon csücsültek egy szekrényben – egy idő után már megtöltöttek egy fél szobát, Sári meg is említette: nagyobb lakásba kellene költözni. Mert egyszer élünk, és minek élünk, csak azért, hogy csak dolgozzunk. Különben is ilyet Budapesten nem lehet venni – magyarázta. Benne motoszkált egy olyan sanda gyanú, hogy Sári nem éppen az esztétikum alapján, hanem az árakat nézve választ. Mivel a szóban forgó táska ronda volt. De a lányt egész egyszerűen felvillanyozta a csillagászati árak látványa, és minél irreálisabban magas árakat látott, annál izgatottabb lett. Erre azt a magyarázatot adta, hogy neki gyerekkorában falun nem volt semmije, és ha már ilyen keményen dolgozik, akkor mindenképp a legjobb jár neki.

Ebben a tekintetben azért nem volt teljes mértékben következetes, mert utazzanak bármerre is a világban, Sári csak a McDonald's-ban volt hajlandó étkezni. Egyszerűen nem lehetett erről lebeszélni. Ő szívesen kipróbált volna bármilyen helyi specialitást, de a lány minden ilyesmitől fanyalgott, és hallani sem akart róla.

– Én szeretem a minőséget – mondta, miközben egy sajtburgert gyömöszölt a szájába Antwerpenben.

De ő nem vitatkozott ostobaságokon. Úgy fogadta el Sárit, ahogy volt: táskákkal és hamburgerekkel. Csak a nagyanyja nem tudott vele megbékélni:

– Palikám – mondta –, ez a Sári bóvli.

Ő meg nem vitatkozott.

Nem tartozik szorosan a történetünkhöz, de ezek a Mojszák sosem voltak teljesen szavahihetőek. Más szavakkal: náluk fajtanyavalya volt a nagyotmondás. De mit lehet várni az ilyen népektől! Ezek sem összekélek, hanem valami gyüttmentek. Jánosfalván leégett egy istálló, a Mojszák azt mesélték, odalett az egész falu, az üszkös templomtorony intésre emelkedett, mutatójújként figyelmezteti a vidéket. Kányádból eltűnt egy bivaly, a Mojszák szerint dögvész ölte meg a falu összes marháját. Szendrey Júlia az udvarhelyi piacon alkudott céklára, de a Mojszák látták, hogy odvas zöldséget akarnak rásózni, ezért lebeszélték róla, és inkább adtak dályai céklát – ingyen –, hiszen mindenki tudja, a dályai a legjobb. Ez mondjuk pont igaz volt: az is,

hogy Petőfi özvegyére fonnyadt zöldséget akartak rászózni, és hogy Dályában terem a legfinomabb.

Sándor Zsigmond idegenné lett saját testében, családja megtagadta, faluja kivetette, az élete új irányt vett. Így nem tehetett mást, mint visszagyalogolt Csíkba, ahol szintén éltek Sándorok. Reménykedett: nem fogják elutasítani. Ő távoli rokonuk – konstruálta gyaloglás közben az előadandó történetet –, akit igazságtalanul megvádolva tettek ki a téli éjszakába. Senki sem tagadhatja meg a családját, még a csíki Sándorok sem, hiszen nagylelkűségük híre messze földön ismert – fonogatta magában Sándor Zsigmond a mondókáját.

A történet, amivel távoli rokonait kívánta boldogítani, ez volt: kigyulladt az istálló, mert valaki felgyújtotta, majd mindenki őt vádolta. Nem túl eredeti történet, de még mindig jobb, mint férfiként mentem el ide az egyik faluba, majd ágyúzni kezdtek, megijedtem és nő lett belőlem. Az apámnak nincs humorérzéke, ezért jól elvert és kidobott otthonról, de ha férfi lennék, emiatt nem is esnék kétségbe, de mivel asszonnyá váltam, így nem szerencsés magamban bolyongani a világban.

Ekkor már jól bent járt az erdőben, valahol a Hargita környékén, amikor hirtelen elébe szökkent Buccow generális. Már csak pont ez hiányzott! Persze most joggal kérdezheti az olvasó, hogy a fészkes fenébe került az igen tisztelt császári magasrangú katona a fenyves kellős közepébe, amire a szerző természetesen azt az adekvát választ tudja adni: az ördögi ármánykodásoknak köszönhetően.

Ez pedig így történt: 1759. április 12-én Bécsben Adolf Buccow a Neuer Markton található lakásában éppen a tükör előtt borotválkozott, amikor egy elegáns úr sétált be hozzá. Se szó, se beszéd. Kopogtatás, köszönés nélkül. Ő ezen módfelett meglepődött, már csak azért is, mert senkit sem várt, és a lány sem jelentette be vendég érkezését. Az ismeretlen csak biccentett, majd levetette magát az ablak mellett álló székre, és a téren jövő-menő embereket kezdte el bámulni.

– Imádom ezt a várost – mondta, és Adolf Buccow nem ismerte fel az akcentusa alapján, hogy vajon a birodalom melyik szegletéből szalajtották hivatlan vendégét – arisztokraták és kurvák, diplomaták és szélhámosok, szentek és bűnösök, katonák és nyárspolgárok. – Csíkban ilyet nem látni – tette még hozzá Adolf Buccow felé fordulva.

– *Tschikban?* – vont a szemöldökét öfelsége derék katonatisztje, akinek halvány sejtelve sem volt, hogy *Tschik* hol a frászban lehet.

- Hogy van, drága barátom? - érdeklődött fesztelenül az idegen.

Adolf Buccow pedig ott állt beszappanozva, félig megborotválkozva és kissé elbizonytalanodva abban a tekintetben, hogy is érzi, hogy van. Az sem volt teljesen világos, hogy kicsoda és mit akar tőle a vendég. Még mielőtt Bécsbe érkezett volna, figyelmeztették barátai: nagyon vigyázzon, a császárváros tele van besúgókkal, kémekkel. A birodalmi kancellária mindenről tud, külön ügyosztály foglalkozik a jelentések feldolgozásával, és főleg az újonnan érkezőknek szentelnek nagy figyelmet.

- Az ambiciózus katonatisztekéről - magyarázta az egyik nagybátyja, régi hadfi, tekintélyes háborús sérülésekkel -, mielőtt bejutnának a hadvezetéshez, már több kilónyi jelentés tornyosul róluk az *Evidenzbureau*-ban.

Adolf Buccow sok mindenre számított, csak éppen arra nem, hogy meglepetésszerűen rajtaütnek a lakásán. A megfelelő viselkedésmódnak azt tartotta, ha hidegvérrel viszonyul a helyzethez, hogy lássák feljebbvalói: ő nem ijed csak úgy meg.

Ez a szegény Adolf nagyon műveletlen volt, így sejtelve sem volt arról, hogy mibe keveredett. Így aztán amikor az elegáns úr beugrott a testébe, mint duhaj dzsentrí a nagybógóbe, meg sem nyikkant. Az Ördög meg elégedetten kacarászott - mert természetesen ő volt az elegáns vendég -, és azonnal beviharzott a kancelláriára az asztalt verni, hogy azt mondja: kicsoda kóceráj ezt itten, kérem, ezt nevezik birodalomnak, ez nem birodalom, hanem egy rossz tréfa stb. stb. Alig másfél évig kellett ezt az Ördögnek csinálni, és máris kinevezték fő-fő generálisnak Erdélybe. Mert ha a birodalom összekapja magát, azonnal fénysebességre kapcsol a bürokrácia.

És mit csinált mindeközben az igazi Buccow, akarom mondani a lelke, mert a teste éppenséggel Erdélyben forgolódott. A magára hagyott, a testtől megfosztott árva lélek, mint meztelen és megszeppent kisgyerek zokogott Neuer Markton az esőben és sötétben egy épület falához lapulva. Egy koldusasszony aztán hazavitte magához, és saját gyermekként pátyolgatta, szűkös falatkáit vele megosztotta.

Tehát ott állt Sándor Zsigmond előtt ez az Adolf Buccow, és a szeme csillogásából látszott, hogy nem éppen a legtisztességesebbek a szándékai. Nagy fekete szemei voltak ennek a Buccownak. Olyan, amelynek az alján a pokol tüzei villogtak. Jól tudta Zsiga bá, hogy miről van itt

szó, elvégre ő is férfi volt, még akkor is, ha a végzet szeszélyes játéka folytán ott és akkor asszonyként bolyongott a rengetegben. Elátkozta magában az összes generálisát Erdélynek, akiket Bécsből küldtek a nyakukra, és külön megemlékezett a Buccow családról, amelynek ilyen félresikerült magva támadt. Honnan tudhatta volna Sándor Zsigmond, hogy szegény Buccow közben Bécsben retteg meztelen kisgyermekként egy koldusasszony házában?!

Mert az élet már csak ilyen: félreértések vígjátéka. Még akkor is az, ha hősrünk nem volt éppen irigylésre méltó helyzetben. De Sándor Zsigmond nem volt műveletlen. Ezért kétsége sem volt afelől, miképpen fog végződni a váratlan találkozás. Olvasta ő a klasszikus auktorokat, akik szerint nem teljesen rendben van, ha a férfiember néha oda-oda-csap, esetleg kissé keményebb kézzel utasítja rendre szeszélyeskedő szeretőjét. Ismerte Lucretia történetét, aki bár előkelő római családból származott, mégsem kerülhette el a sorsát, amikor vágyat ébresztett a király fiában, akit egyáltalán nem hatott meg Lucretia vonakodása. De azt is jól tudta – mert ő olvasott szépirodalmat is –, hogy amikor a nagyszerű magyar katona és költő Balassi Bálint poroszkált egy hasonlóan sűrű erdőben, ahol *Sommer Jánosné, okleveles húsmester özvegye* utazott, ahogy illik, férfikisérettel, de ahogy azok megpillantották a vitézt, bölcsebbnek látták kereket oldani. Az asszony ott maradt tehát egyedül a számára ismeretlen férfival, aki viszont úgy vélte, bármely közrendű fehérszemély azért van, hogy annak testében kedvét lelje. *Sommer Jánosné*nak azonban helyén volt a szíve és megfenyegette a bővérű poétát, mondván, ha benne kárt tesz, akkor a Múzsák majd tojnak a fejére. Azaz kifogy az ihletből. Vagyis néma lesz, mint a hal. Nem jut eszébe majd egyetlen szó sem, nem futja majd egy sorra sem. Olyan lesz, mint bárki más emberfia, évszázadok múlva senki sem emlegeti. Nem lesz érettségi tétel. Nem lesz benne a kánonban. Senki sem fog fintonogni a régies nyelvezetű versei miatt.

A fránya poéta persze ettől berezelt. De mit lehet mondani egy ilyen elfuserált hadfinak. Essen ki kezéből a kard? Marja szét a rozsdá a kitüntetéseit? Vágja agyon az ágyúgolyó? Ez meg – ez a hülye Buccow – ott áll. *Mered rá, hím*. Sándor Zsigmondnak jobb ötlete nem lévén, megpróbálkozott *Sommer Jánosné* trükkjével.

– Ha engem itt a mohás fenyőfák alatt megbecstelenítesz, másnap már közlegényné fokoznak le feljebbvalóid.

- Ha - horkant fel Buccow, akarom mondani az Ördög.
- Mert én boszorkány vagyok - próbálta fokozni a hatást.
- Na - vont a szemöldökét a másik.
- Az én átkom olyan, mint a bojtorján. Beléd kapaszkodik, megrágja a májadat, kiszívja az életerődöt, a végén már arra sem leszel jó, hogy a kaszárnya padlóját felseperjed.
- Aha.

Nem úgy tűnt, mintha túlságosan megindította volna Buccowot a megátkozás lehetősége. Sőt!

- Nagy marha vagy, te Sándor Zsigmond - mondta a fattyú, bitang generális.

Ez mellbevágó volt. Először is honnan tudhatta ez a sehonnai, hogy ő ki fia borja. Illetve honnan szimatolhatta meg, hogy bár minden jel szerint az erdőben egy nő igyekszik Csík felé, valójában férfi. De Sándor Zsigmond nem volt abban a helyzetben, hogy filozofáljon, mert akit ennyi csapás ér ilyen rövid idő alatt, annak már nincs módja analizálni. Mindenféle értelmezés nélkül kell állnia, ahogy az élet kibabráll vele.

Így aztán igencsak ziláltan jutott el Csík-szentmihályba az ottani Sándorokhoz. Mint akit most okádott ki az Ördög. Ez mondjuk, majdnem így is volt. Mert amikor az az istenverte Buccow felemelkedett Sándor Zsigmond összetört lelkéről - bár voltak olyanok, akik úgy vélték, a nők nem rendelkeznek ilyesmivel -, a generális árnyéka óriás fekete lepelként feküdt rá az erdőre. A fenyőfák finoman meghajoltak, a hegyek nyögtek, a gombák magukra húzták a kalapjukat. Az erdő neszei elhaltak, még egy száraz gally sem reccsent.

Az árny patás lábai vidáman szökdécseltek az égen.

SÁNDOROK

A csíki Sándorokat akkoriban egyáltalán nem érdekelték teológiai kérdések, az Ördögre nem sokat adtak, Istennel nem perlekedtek, csak az Aporokkal. De az teljesen más. Mert az Aporok maguk e világ megrontói. Nincs semmi szükség holmi egyéb démonra. Ezek a kutyaütő tolvajok - vélekedtek az Aporokról a csíki Sándorok - ékes példái annak, hogy szükségtelen máshol keresni a romlás okait. Amikor Sándor Zsigmond meg merte jegyezni, hogy *mindenben praktikái vadnak az Ördögnek*, idézve jó Bornemissza Pétert, azok hangosan kinevették, majd keresztet vetettek. Pápisták voltak. A nagyszájú

protestáns prédikátorokat rühelték. Eretnekek – mondták a reformáció után kétszázötven évvel. Zsiga bá ezen egy kicsit meglepődött. Ő ugyanis imádta az egész vallási földindulást, a hitvitákat, a prédikátorokat. Igazság szerint minden nagy felhajtásért odavolt, ezért is sietett olyan lelkesen bárhová, ahol egy jó kis hecc volt kilátásban. És a hit megregulázásából pompás hajcíhő kerekedett ki.

Egyszóval olyan volt, mintha legalábbis a föld széléig gyalogolt volna el, ahol lepottyant a golyóbisről és beesett egy másik világba. Ebben a másik világban másképp beszéltek, idegen isteneket imádtak és természetszerűleg bújuk-bajuk is merőben eltérő volt attól, amit Sándor Zsigmond otthon – ahonnan, mint rühes kutyát kiverték – megszokott.

A pásztorok találtak rá az erdőben. Kibontott hajjal, ziláltan bolyongott és hangosan óbégatott – mesélték. Azonnal látták, hogy Sándor – ez persze nem volt igaz, de jó színben akartak feltűnni a család előtt –, és rögtön ide hozták. Remélik, jól tették – mondták nagy szemeket meresztgetve a Sándorok bugyellárisára. A Sándorok megfizettek. Szó nélkül. Keresztényi irgalomból – magyarázták később. Meg sosem lehet tudni, hogy ennek vagy annak a Sándornak merrefele akadnak gyermekeik. Szóval nem sokat akadékoskodtak, hanem orvost hozattak Marosvásárhelyről, és füvesasszonyt Menaságból. Ágyba tették Zsiga bá meggyötört női testét. Asszonyok ültek be a szobába a fal mellé kikészített székekre, és napestig morzsolták a rózsafüzért. Vagyis mindent megtettek, amit emberileg meg lehetett tenni. Pár hét múlva, a sok gondoskodásnak köszönhetően, hatalmas bundákba burkolva már ki tudták tenni napközben a kályha mellé abba a szobába, ahol a család intézte ügyes-bajos dolgait.

Csuda dolgoknak lett tanúja ott Sándor Zsigmond, vagyis Sándor Amália – ahogy a család őt elnevezte. Először is megtudta, hogy az Aporoknál alábbvalóbb, sátánibb teremtménye nincs Istennek – ebben azért ő erősen kételkedett. Történt ugyanis – regélték a Sándorok –, hogy 1694. február 12-én sötétedés után az egész háznépe a kályha melege köré gyűlt és elkezdődött a kontyozás – ők nevezték így. Azaz mindenki mesélt – mert ez nem pletykálokadás volt:

A szomszéd falu plébánosa tartozik a somlyói szerzeteseknek, mert a nagy vásárban kártyán elvesztette az eklézsia pénzét egy kapitánnyal szemben. Ezt Sándor János mesélte, akinek viszont egy ferences barát mondta. Ezen a történeten jót nevettek. És ott voltak még a Kálnokiak,

akik betiltották a vasárnapi vadászatot, és aki azt megszegi, három rókabőrt fizet – suttogták kuncogva a környékeliek. Onnan fújt a szél, hogy ez a jeles família pápább szeretett volna lenni a pápánál, így aztán vasárnap mindenkinek ott kellett ülnie ájtatos képpel a templomban, vadul vetve magára a keresztet, hogy lássa az egész világ, micsoda istenfélő népek ezek a Kálnokiak családostul, jobbagyostul.

Bíró Gergely uram visszavette parázna feleségét, aki a saját kocsisával bitangolt el. Ezen a Sándor ház női cselédjei csiklandozva nevettek, mert a felszarvazott férj története mindig derűtséget okoz. Hogy történt, hogy történt – követelték a részleteket. Sándor János férficseledje – ő mesélte – nem sokat tudott, de az asszonyi türelmetlenséget látva, rögtön kikanyarított izgatott hallgatósága elébe minden részlet a balul sikerült házasságról, az asszonyszöktetésről, majd a nagy megbánásról.

Vajda György a nagy havazáskor úgy lerészegedett, hogy az ajtaján kilépvé kizuhant a tornácon, egyenesen belé a farakásba. Nagy jajgatások és sápirozások közepette húzták ki onnan. Persze az asszony-nép óbégatott, jajveszékelt, mert Vajda György olyan részeg volt, hogy a farakásra esve azon nyomban elaludt. Azóta persze az ágyat nyomja: keze, orra törött, de nem panaszkodik, csak azon örvend: milyen jól sikerült az idei pálinkafőzés.

És azt hallották-e, hogy Balog Mihály nem akarja megkeresztelni a gyermekét? Úgy megkötötte magát, hogy sem öregasszonyt, sem papot a portája közelében látni nem akar. Az anyja imádságos könyveit az ablakon kihányta, és azt mondta a sógornőjének, hogy ő már eltemetett három gyermeket, amit a papok körbeénekeltek, ezt már oda nem adja, akkor sem fogják a kezüket rátenni, ha maga a római pápa jönne a faluba keresztelőt tartani.

Éjfélig osztották, aztán mindenki aludni ment. Egy darabig még lehetett hallani a motoszkálást, majd csak a tűzre dobott utolsó rönkök égtek el csendesesen. Hajnalban hatalmas csattanásra és velőt rázó sikoltozásra ébredtek. Égett a templom, a házak, istálló, lovak nyertettek, a disznók visítottak, a birkák bégettek, asszonyok sikoltoztak. Tatárok törtek rájuk. Az egész falut rabláncra fűzték és elhajtották őket, mint a barmokat.

Ekkor fordultak a Sándorok az Aporokhoz segítségért. Bár ne tették volna! A Sándorok pénzt kértek ezektől a pogányoktól, akik adják a

nagy keresztényt, szemforgató módon morzsolják a rózsafüzért, dörögölöznek a Habsburgokhoz, miközben mindenki tudja, hogy az erdő mélyén a hegyek rejtekében áldozatot mutatnak be a régi hit szerint.

Szóval ezek az alávalók nagylelkűen odaadták a pénzt, hogy kiváltassák Sándor Jánost és feleségét a krími tatároktól, és kétezer oroszlanos tallér fejében írást készítettek, hogy az Aporok zálogként megkapják a Sándorok somlyói portáját, pálfalvi földjeiket, a szentmihályi Naskalat-havast, a lázárfalvi részjószágot és a felsőtorjai és szárazpataki jószágot.

Miután ezt ilyen jól nyélbe ütötték, az Aporok előálltak, hogy a Sándorok utolsó hazugok mind, mert ez nem zálog volt, hanem adás-vétel. Ők megvették ezeket a jószágotat, homlokuk verejtékével keservesen megszerzett aranyokkal fizettek értük, így ők a jogos tulajdonosok. És vetették a keresztet az átkozottak, sírásra állt a szájuk, és futottak Bécsbe panaszkodni, hogy ezek a galád Sándorok olyanok, mint a métely: beeszik magukat a hazugságaikkal mások bőre alá, és ott növekedésnek indulva a maguk javára fordítják a közvélemény szimpátiáját. Nincs igazság – sápióztak az Aporok a császárvárosban, ahol megértően hallgatták panaszait, már csak azért is, mert az együttérzés mindig ingyen van. Különben is düllesztették ki mellüket az Aporok Kolozsváron, ha igaz lenne, hogy kölcsön kértek tőlük a Sándorok, akkor nem az lenne a logikus, hogy hazahozzák Sándor Jánost a Krímből? Mindenki tudja, hogy csak évekkel később jött haza – vágták ki a tromfot ezek a sátánfajzatok. És mit tudhatták azt Bécsben vagy Kolozsváron, hogy hány elhurcolt székelyt váltottak meg ezek a népnúzó a tatárok fogságából, akikkel aztán jobbágy sorban tartva őket fizettették meg a rájuk herdált drága aranyakat.

- Ez az Ördög munkája – suttogetta Sándor Zsigmond, de nem sokat adtak a szavára, pedig ő tudott volna mesélni a Sátán ármánykodásairól.

Így aztán a peres huzavonát megelégedve Sándor Péter egész egyszerűen visszavette az ebül elveszett jószágot a gaz Aporoktól 1705-ben, akik ahelyett, hogy csendben meghúzták volna magukat, még jobban fellármázták a prókátorokat és a közvéleményt. Úgy tűnt, ennek a pernek sosem lesz vége.

De a Sándoroknál nemcsak az Aporok gaztetteiről lehetett sokat hallani, hanem a székely nemzetség történetéről is. A kályha melege

mellett estéenként erről is szó esett. Aztán állt két láda a szobában, az egyikben könyvek, a másikban árkus papírok – a Sándor család levelesládája. Sándor Zsigmondnak legalább egy évébe került, amíg mindent átolvastott. Így született meg benne az ötlet: összesíti az olvasottakat és hallottakat, egyben véget vet ennek az áldatlan állapotnak az Aporokkal.

Mert micsoda csudadolgok voltak ezekben a levelekben! A jó székeleyek származásáról és viselt dolgairól, aztán a Sándor családról és arról, hogy az Aporok utolsó gazemberek, akik csalnak a kártyán, tehát semmiféle körülmények között sem tekinthetők úriembereknek.

Ő sosem érzett magában késztetést az alkotás iránt, jobban kedvelte a jövés-menést, a hajcihőket, verekedéseket, azonban női állapotában számos kedvteléséről le kellett mondania és valahogy másképp levezetni kreatív energiáit. Tehát megírta a *Csiki Székely Krónikát*. Akárhonnan is nézzük: élete főművét. Nyilván nem volt hiba nélküli, ezt Sándor Zsigmond sem gondolta, de azért azt a rémes meghurcolást sem érdemelte, amelyet kedves művének a hálátlan utókortól kellett elszenvednie. Hogy ez hagymázás képzelgés! Hogy összevissza hadová! Hetet-havat összehord! A sok dilettáns! Mit tudnak ezek a valóságról és mit a képzelgésről?!

De ami a legjobban felbosszantotta, az Szádeczky doktor volt, aki 1905-ben az akadémián mindenféle zagyvaságokat állítva igyekezett kisebbíteni az ő érdemeit. Hogy ő 1796-ban hamisított volna beteges családi hiúságból?! Szó sincs róla! Ő legfeljebb úgy járt el, mint Homérosz, a kiváló görög poéta, amikor hallva azt a rengeteg mendemondát, egybefűzte őket. Vádolja őt bárki hamisítással? Nem. Sándor Zsigmond is csak egybeszerkesztette azt, amit hallott és olvasott. Hogy a szöveg latinsága nem kielégítő – okoskodik Szádeczky doktor –, mivel azt állítja magáról a szöveg, hogy 1533-ban keletkezett, és hát latinsága gyatra és ilyen deklinációval még a XVIII. században is szekundát kapott volna bárki. Mit tudja ez az akadémikus, hogy beszéltek latinul ők 1533-ban? Nem ő volt ott, hanem Sándor Zsigmond, aki két kézzel fogta a fejét, amiért a székeleyek lekésték a mohácsi csatát, és így aztán szép Erdélyország kikerült a magyar korona fennhatósága alól.

– Ez a vég kezdete – mondta –, komolyan kellett volna venni Tomori Pali levelét.

Kelt Budán, 1526. július elsején

Címzett: a magyar nemesség színe-virága

Aláírják: II. Lajos sk.

Tomori érsek sk.

Kedves magyarság színe-virága!

Értesítünk benneteket, hogy folyó év augusztusában

Mohácson nagyszabású csatát tartunk.

*Mindenkit szívesen látunk. Elképzelés szerint kb. 26000
magyar halott marad a harcmezőn.*

*Tegyük meg mindent, hogy a rendezvény a tervek
szerint alakuljon.*

A részletekről lásd a további értesítőket.

A csatát elveszítjük.

Ők utálattal dobták félre, mert az 1506-os incidens óta arrafelé nem örvendett túlzott népszerűségnek Tomori Pál, és hívhatta őket bármilyen háborúba, ők csak megvonták a vállukat: intézzék el maguk között az urak, mi közünk nekünk ehhez a felhajtáshoz. De aztán valahogy csak feltápáskodtak, összeszedelődzködtek és elindultak. Valahogy nagy kelletlenül egészen Szegedig elvergődtek, amikor megtudták: akár vissza is fordulhatnak, az a bamba Lajos, akiért őket anno úgy elverték, belefűtt a patakba. A híres Tomori Pali sem fog többet alkalmatlan-kodni semmiféle levéllel. És ez rossz volt, nagyon rossz volt.

- Nekünk végünk - mondta Sándor Zsigmond -, sosem bíztam sem a Lajosokban, sem a Pálokbán, és itt az eredmény.

Szóval ilyen idegállapotban mégis hogy kellett volna neki latinul zengedeznie. Kész csoda, hogy még annyira is ment, mit amit a *Csiki Székely Krónikában* megvillantott.

Így első dolga volt feldúlt idegállapotban elvonatozni Budapestre, amikor meghallotta, hogy valamilyen balkézről szalajtott az akadémia előtt ostorozza őt 1905-ben. Alighogy leszállt a vonatról, berontott az első könyvesboltba, Szádeczky-Kardoss Lajos dolgozatát követelve, amelyet amint kézhez kapta, ott a bolt személyzete előtt tépett ezer darabra. Ezek után rohant az Akadémiára, és a portárstól feldúltan követelte: azonnal vezessék ahhoz az utolsó gazemberhez, mert ő itt és most agyonveri, mivel Szádeczky doktor ostoba, tájékozatlan és rosszindulatú, ugyanis a *Csiki Székely Krónikát* egy nő írta. És van

fogalma ennek a semmi ember Lajosnak, hogy milyen lelkiállapotban voltak 1533-ban a siralmas mohácsi konfliktus után? Hogy ő a családi birtokper miatt talált volna ki egy egész székely legendáriumot, az végképp aljas rágalom, de az egyenesen vért kíván, hogy ő ne lenne elég eszes, hogy legalább jól csinálná! Méghogy ő a szavak és nevek csavargatásával ötszáz esztendőt átugrott?! Nem átugrotta, hanem átélte! De honnan tudná a különbséget ez a tintanyaló, mások életét ellajoskodó rontópál.

És akkor benyomultak a falu kocsmatöltelékei Sándor Zsigmond pincéjébe, magukkal cipelve a félálomban lévő biciklinadrágos, fekete frakkos, cilinderes idegent.

- Még ez is - gondolta magában Zsiga bá, aki mélységesen utálta a cilindert, de erőt vett magán, mivel úgy vélte, elég megpróbáltatás lehetett ennek a szegény gyerekek az, hogy ezek a részeg bitangok bezárták a tenyészbika-istállóba. Ezért minden erejét összeszedve, nyájas hangon tette fel a kérdést:

- Mi a neved, fiam?

A férfi ijedten nézett körbe. A szeme nehezen szokta a pince félhomályát, és mi tagadás, most már egyáltalán nem volt biztos abban, hogy nem fogják megölni itt az istenháta mögött.

- Szádeczky Pál.

Ebben a pillanatban az idő újra nekilendült.

Humán (18)